

ר.ש.

פ ר ד כ ו ק ו ל מ ט י 4/10
מישיבת ועדת הכספים, שנתקיימה ביום ב'
יג' באדר תשי"ד 16.2.54 (בשעה 8.30)

נרכזים:

י. גורי - היו"ר
י. פוררר
ש. בז'רנו
ש. דיין
ק. לוז
ח. רובין
ח. למדן
א.מ. גניחובסקי
י. בדר
א. הרצפלד
א. ציזלינג

מדומנים:

שר המשפטים פ. רוזן
ד"ר מנדלסון - מטעם האוצר
מר גפני -
ד"ר קיסרון - מטעם משרד המשפטים
מר ספיבק - מטעם האוצר

ש. בזק - מזכיר הועדה

=====

היו"ר י. גורי:

אני פותח את הישיבה.
אני מקדם בברכה את חברת-הכנסת למדן
שנכנסה כחברה לוועדת הכספים במקומו של חבר-הכנסת שפר, שבקש
לשחררו מפאת העומס המוטל עליו כחבר נשיאות הכנסת וסגן היו"ר.

(א) הדיון על משכורת השופטים
=====

היו"ר י. גורי:

בפני החברים מונחות הטבלאות של
ההצעות השונות למשכורתם של שופטים.
ישנן שש טבלאות, ולפי הדיונים שהתנהלו בישיבה הקודמת, אני
מבין שדעתם של רוב חברי הוועדה טובבת בין טבלאות 3 ו-4,
וחבר-הכנסת לוז מציע טבלא 2.

מספר שופטי המדינה הוא 89:9
בבית-הדין העליון, 33 שופטים מחוזיים ו-47 שופטי שלום.
מספר הדיינים בארץ מגיע ל-45 - בערך מחצית ממספר השופטים.
בשעתו קבלה ועדת הכספים החלטה לשלב את הדיינים בדירוג של
שופטי המדינה והחלטה זו קיימת ומקוימת עד היום. ועדת הכספים
טפלה במשכורת השופטים בתוקף הסמכות שהוענקה לה ע"י הכנסת לפי
החוק הקודם לקביעת משכורתם של נשיא המדינה, מבקר המדינה,
שופטי המדינה ושרי המדינה. לפי חוק זה, הכנסת קובעת את משכורתם
של הנ"ל, והיא יכולה גם לטסור סמכות זו לוועדת הכספים. היא
עשתה זאת, ובתוקף סמכות זו טיפלה ועדת הכספים בקביעת משכורות אלו.

לאחר שאושר חוק שופטי המדינה הופקעה
הסמכות הזאת במפורש מידי ועדת הכספים, והיא היתה זקוקה לקבלת
סמכות מחודשת כדי שתוכל לטפל במשכורת שופטי המדינה. אבל לפי חוק
שופטי המדינה, אין כלולים בזה הדיינים.

מסתבר איפוא שפה מתעוררת שאלה
משפטית-פורמלית, אם ועדת הכספים יכולה, בתוקף הסמכות שניתנה לה,
לפי חוק מסויים של חוק השופטים והמנדט שקבלה מהכנסת, לקבל
החלטה בנוגע למשכורת הדיינים. יחד עם זאת, קיימת עובדה שועדת
הכספים החליטה בשעתו מה שהחליטה והצד הפורמלי אינו מבטל את
העובדה הקיימת.

בישיבה הקודמת בקשתו משר המשפטים
שיחווה את דעתו, איזו טבלא הוא מעדיף, ואני מבקשו גם לחוות
את דעתו הסופית בקשר לשאלה המשפטית שעוררתי.

ח. רובין:

אני חושב שהשאלה הפורמלית ברורה בהחלט.
אנו עוסקים כעת בקביעת משכורת השופטים
לפי חוק השופטים ולא לפי כל מסמך אחר. יתכן שיו"ר הוועדה יכול
להעמיד לדיון גם קביעת משכורת הדיינים הדתיים, לפי חוק אחר, אבל
השופטים הוצאו מן החוק הקודם והועברו למסגרת מיוחדת. אני חושב
כי כאשר אנו עוסקים בחוק השופטים ובקביעת משכורתם לפיו, אין
אנו מוסמכים לקשור באופן פורמלי איזה שהוא סוג עובדים אחר לקרון
הזה. לכל חבר ועדה יכולים להיות שיקולים שהוא מחשיב אותם.
חבר-הכנסת גניחובסקי מחשיב את הדיינים, אני למשל חושב שלא נוכל
לפסוח על עובדי השירות המשפטי ויהיה הכרח להעלות גם את משכורתם.

ובכן, במידה שועדת הכספים היתה מוסמכת
לדון באיזה סוג של עובדים - היא ממשיכה להיות מוסמכת לעשות זאת,
אבל אינה רשאית לעשות זאת במסגרת דיוניה על קביעת משכורת על-פי
חוק השופטים.

ר.ש.

לגופו של ענין, אני מסכים לנטו של
טבלא 4 בערך, אולם אני מציע להגיע לנטו בדרכים אחרות:

(א) יש צורך לקבוע את תוספת היוקר לפי
שיטה אחרת; (ב) יש להגדיל את תוספת המשפחה; (ג) יש להנהיג תוספת
ותק; לא ותק במקצוע -אלא ותק בתפקיד כשופט.

כאן ברצוני לציין, כי לא יתכן ששופט
שלום יקבל משכורת יותר גבוהה מאשר העובדים האחראיים ביומם
בשירות השופטי של הממשלה - הן במשרד המשפטים והן בפרקליטות המדינה.

א.מ. גביחובסקי:
אני חושב שהכרחי לדון עתה גם בשאלת
משכורתם של השופטים הדתיים, אם כי
הם אינם נכללים בהוק החדש.

שר המשפטים פ. רוזן:
חוק השופטים קובע שהחוק לגבי משכורות
נשיא המדינה, חברי הממשלה, שופטי המדינה
ומבקר המדינה אינו חל על השופטים שהם שופטים במובן חוק השופטים.
מצד שני, חוק השופטים אינו אומר שהוא חל על שופטי המדינה, כי אם
הוא אומר: "חוק זה דן בשופטים של בית-המשפט העליון, בתי המשפט
המחוזיים ובתי-משפט השלום". זאת אומרת שהחוק אינו דן בשופטי
המדינה, כי אם בשופטים של בית המשפט העליון, בתי המשפט המחוזיים
ובתי-משפט השלום.

בפני ועדת הכספים עומדת השאלה הישנה-
נושנה, אם המושג "שופטי המדינה" הוא יותר רחב מהמושג "שופטים".
לדעתי פתוחות בפני ועדת הכספים שתי דרכים: או לדון ברגע זה
אך ורק בשופטים לפי חוק השופטים, או לפי החוק הקודם - לדון במשכורת
שופטי המדינה.

כאן ישנן שתי הנחות, שאינני יודע עכשיו
אם הן באמת בטוחות: (א) הדיינים הם שופטי המדינה; (ב) הכנסת העבירה
לועדה את הסמכות לקבוע את המזכורת. ואז עומדת השאלה, אם הסמכות
הועברה אחת ולתמיד, או מדי פעם בפעם. אני צריך לברר עדיין את
השאלות העובדתיות.

לגופו של ענין, לא אחזור שוב על כל מה שנאמר
בהזדמנויות קודמות, על הנימוקים לתביעה, שיש להעניק לשופטים
מזכורות המביחות את הדעת. אני תמיד הייתי בעדה, שהשופטים הם
באמת מעמד מיוחד, ויש הכרח לדאוג שהם יהיה משוחררים מהדאגה
היומיומית לכל מיני קשיים כספיים. אינני חושב שאשת שופט צריכה
לעבוד כדי להרויח סכום נוסף, או שהשופט צריך להיות זקוק להלוואות
אפילו מחברים וידידים, שלא לדבר על הסדרים עם חנויות או בנקים.
אם ישנו חלק מעובדי המדינה שצריך להיות במצב כזה, שיוכל להיות פחות
או יותר בשלום ברמה בינונית-נמוכה - הרי אלה השופטים.

מתוך כל השיקולים האלה, אני מצטרף לכל
החברים שחיוו בישיבה הקודמת את דעתם, שצריך לחפש את הפתרון אך
בין הטבלאות 3 ו-4, אולי יותר קרוב ל-4.

אני הבנתי שחבר-הכנסת רובין רוצה להגיע
לנטו הקבוע בסעיף 4, אבל לפי חישובים אחרים: לקחת בחשבון את המצב
המשפחתי ואת הותק ולהגדיל את תוספת היוקר המשוחררת ממס-הכנסה. בענין
זה אינני רוצה לחוות דעה, אבל אני מאד מצדד בדעתם של אלה הרוצים
לבטל את דמי הייצוג החפשיים ממס-ההכנסה ולעומת זאת להעלות את
הברוטו.

אני רוצה לציין, כי ברור לי שהעלאה
זו תביא בעקבותיה דרישה מצד השירות המשפטי, אבל לא הייתי רוצה
לעכב את ההחלטה בענין זה בגלל ההשפעה שברור לי שתהיה.

ר.ש.

י. פורדר:

אינני רוצה לדבר עתה על התמונה בכללה, כי העניין הזה נידון כבר רבות ולכל אחד מאתנו ישנה דעה ברורה. אולם הייתי רוצה לברר כמה שאלות, שהראשונה ביניהן היא שאלת הותק. אינה רואה זאת כשאלה כספית, כי מבחינה זו אין לה חשיבות, אולם אני רואה את חשיבותה של השאלה מבחינת יציבותה של המשרה, אני רוצה גם לברר את השאלה של תוספת ייצוג אשר תהיה קשורה עם התנודות בערך הכסף.

אני מוכן לתמוך בטבלה 4, או בין 3

ל-4.

אני מעודר כאן גם את שאלת ההבדלים הגדולים בין משכורתו של שופט שלום, למשל, לבין משכורתו של מנהל משרד מסויים.

אני מציע שיו"ר הועדה ידאג לסידור הצד הפורמלי של השאלה, כדי שנוכל לקבוע את כל המשכורות האחרות.

היו"ר י. גורי:

אשר לשאלה הפורמלית: בינואר 1951, כאשר השאלה נידונה לראשונה בוועדת הכספים, היה וכוח על עניין זה ואחר מחברי הועדה, ברל רפטור, בקש לדחות את ההחלטה עד לקבלת החלטה מצד הכנסת. הוא גם אמר ששאלה זו נידונה בוועדת הכנסת ובוועדת החוקה, חוק ומשפט, ויש לחכות עד לקבלת החלטה מצידן. שאר החברים לא תמכו בעמדתו של ברל רפטור, וסוכם שהועדה מאשרת את הצעת ועדת המשנה בעניין השופטים הדתיים. אז אמר גם יו"ר הועדה, מר ד.צ. פנקס המנוח, כי הוא קבל מכתב משר הדתות, כלומר מהממשלה, שהדיינים מתמים על-ידי ומקבלים משכורת מאת המדינה ויש להם מעמד של שופטי המדינה.

אם המצב עכשיו הוא כזה, שאנו יכולים

לפי חוק אחד להחליט על משכורתם של הדיינים ולפי חוק שני על משכורתם של השופטים האחרים - הרי אין עומדת בפנינו שאלה פורמלית, ואנו יכולים לקבל היום החלטה. לגופו של עניין, אני חושב שאי אפשר כאן לשנות משהו כמה שהוחלט בשעתו, ואין זה גם חשבון כספי. נתקבלה החלטה כי כל מה שמחליטים על השופטים חל גם על הדיינים, וזאת אין לשנות. את הצד הפורמלי, אם ישנו כזה, יש להסדיר. את כל הצד הפורמלי.

ש. בז'רנו:

לדעתי, לשאלה על מי צריכה לחול ההחלטה

שנקבל ביחס למשכורת, ישנו גם אספקט מהותי ולא רק אספקט פורמלי. אנו קובעים כאן לשופטים האזרחיים משכורת גבוהה מהמשכורות המקובלות בממשלה בתפקידים האחראיים ביותר, בהתחשב עם הסטטוס שאנו חושבים לנכון לתת לשופט המדינה. ויש לחשוב על כך, אם אותם הנימוקים המצדיקים אותו הסטטוס גם לדיינים או לסוגים אחרים של עובדים.

אני מאד מזהיר מפני השיטה של קביעת נטו

תחילה ואח"כ את החישובים הפנימיים. זוהי גישה בלתי גיווונה. אשר להצעתו של חבר-הכנסת רובין בקשר לתוספת היוקר, נדמה לי שאיננו יכולים לקבוע שנויים בכנין תוספת היוקר עקב דיון על משכורת השופטים.

אשר לדמי הייצוג, אמרתי כבר בישיבה

הקודמת שלדעתי אסור לנו לקשור את דמי הייצוג לאינדקס יוקר החיים. אבל יחד עם זאת, לאחר שכבר שנים אחדות קיימת תוספת ייצוג משוחררת מס-הכנסה, איננו יכולים פשוט לבטל זאת.

י. בדר:

בין 10 לנובמבר ל-20 בדצמבר 1950
קבלה הכנסת חוק על משכורת שופטי המדינה
וכו' וכו'. המושג "שופטי המדינה" נוסח בוועדת הכנסת, ע"י חבר-
הכנסת בר-יהודה. אח"כ העבירה הכנסת הראשונה לוועדת הכספים את החובה
לקבוע משכורת שופטי המדינה. בזמן הדיון הזה התעוררה השאלה, מה
זה בדיוק "שופטי המדינה": האם זה כולל את הדיינים הדתיים, או לא?
חבר-הכנסת רפפורט טען בצורה חריפה נגד הדעה הזאת, אולם רוב חברי
הועדה פירשו זאת כך. נתעוררה אז בעייה בוועדה, מי מוסמך לפרש את
החוק, אם שופטי המדינה כוללים את הדיינים. דעתי היתה שהמוסד
המבצע גם מוסמך וגם חייב לפרש את החוק, אבל הועדה עמדה על כך,
שיש בסמכותה לפרש את החוק ופירשה אותו וקבלה גם החלטה לפי הצעת
ועדת המשנה. החלטה זו לא היתה החלטה על שכר מפורט לשופטים
הדתיים, אלא החלטה שלשופט דתי ממדרגה ראשונה תהיה משכורת של שופט
שלום, וכו'. זוהי ההחלטה המחייבת ואשר בוצעה עד היום.

בכנסת השניה פנתה משלחת שופטים
לוועדת הכספים ודרשה תיקונים במשכורתם. אני טענתי, שלדעתי דרוש
יפוי-כוח מאת הכנסת, אולם הועדה החליטה שיש לה יפוי-כוח מספיק
ולא דרשה אותו שנית. היא קבעה את משכורת השופטים הקיימת היום.
פירוש הדבר שלועדת הכספים ישנו יפוי-כוח לקבוע משכורת לפי החוק של
שופטי המדינה; פירוש הדבר, שלועדה יש עכשיו יפוי-כוח לקבוע
משכורת שופטי המדינה, כלומר שופטים אלה שמצבם לא השתנה ע"י חוק
השופטים.

אני חושב שהיינו טועים טעות חמורה
אילו היינו מנסים לשנות את המצב הזה של הכללת השופטים הדתיים
במושג "שופטי המדינה". לדעתי אין אפילו צורך פורמלי לקבל החלטה
נוספת.

עלינו לדעת בבירור, כי משכורת השופטים
זהו דבר מיוחד במינו, והיא מוכרחה להיות יותר גבוהה מאשר בדרך
כלל משכורת עובדי מדינה.

אני חושב שיש לקבל את טבלה 3 ולהוסיף את
הותק.

אשר לדמי יצוג, אני הצעתי בכנסת
לבטל שחרור מס-הכנסה של דמי הייצוג של חברי-הכנסת. הדבר לא
נתקבל, כלומר - הכנסת קבלה איזה שהוא עקרון. יתר על כן, בחוק
מס-ההכנסה הוכנסו אותם תיקון, ששר האוצר יוכל, באישור ועדה זו,
לקבוע באופן חפשי לסוג עובדים שחרורים מס-הכנסה על חלק של
המזכורת. אם ישנה כוונה של מדיניות חדשה בשטח זה, שיבוטלו בכלל
השחרורים האלה - הרי בודאי יהיה צורך להוציא מסקנות גם בנוגע
למשכורות השופטים. אבל כל זמן שאין דבר כזה, איננו צריכים לפעול.

אני חושב שיש לשחרר את הועדה מדיונים
חוזרים ונשנים במשכורת השופטים.

ק. לוז:

אנו והמדינה כולה פועלים בהתאם להסכם של
התאחדות בעלי-התעשייה וארגוני הפועלים,
ואין עלינו להרחיב ולשנות מזה, כי אז לא יהיה לדבר סוף. לכן
איננו צריכים להרחיב את הבסיס של תוספת היוקר. לכן התנגדתי גם
להצעתו של חבר-הכנסת בדר על תוספת יוקר לייצוג. וישנה בחינה נוספת:
דוקא אותו הנימוק שהעלה חבר-הכנסת בדר, שלא נצטרך לספל שוב ושוב
במשכורת השופטים, הוא שמחייב לכל היותר להשאיר את תוספת הייצוג
כמות שהיא, מפני שאיננו יודעים מה יהיה בקשר למס-הכנסה על
תוספת ייצוג. בעתונים פורסם כי ההנחות האלה תבוטלנה. אני גם
מתנגד לכך מסיבה זו, שאין להרחיב בעקיפין את הבסיס של תוספת היוקר.

אני מקבל את הצעה על תוספת ותק, אולם
צריך להגדיר מה הם הגבולות. להצעה זו אין משקל רב בקביעת המשכורות
עכשיו. אין משכורתו של שופט שלום ואשי יכולה לעלות על זו של שופט
מחוזי, ולכן תוספת הותק צריכה להיות מוגבלת, ולכן גם ערכה הוא
פחות.

ר.ש.

אשר לרמה, אני שואל את עצמי: מדוע הוצאה משכורת השופטים מידי נציבות המנגנון ומדוע הועברה דוקא לוועדת הכספים ולא לוועדה אחרת? ובכן - משכורת השופטים הוצאה מידי המנגנון על סנת שלא תהיה תלויה במנגנון. היא הועברה למוסד של הכנסת בכדי להעמיד את השופט במצב בלתי תלוי בהחלט במנגנון. ולמה הועברה לוועדת הכספים? - באשר ועדת הכספים, כאשר היא שוקלת את העניין, חייבת לשקול אותו לאור תפקידה כוועדה המפקחת על עניני הכספים במדינה, ואז אינה יכולה להתחשב בהשפעת כל החלטה שלה על כל מארכת הכספים. שמענו כאן שללא כל ספק תהיה השפעה להחלטתנו על משכורת עובדי השירות המשפטי ומכאן גם עובדי המדינה כולם. מי אפשר שלא להתחשב זה, ולכן אני אומר כי יש לקבוע את משכורת השופטים בערך כמשכורת הגבוהה ביותר במנגנון המדינה, וקצת יותר. לכן אני עומד על הצעתי לקבל את טבלה 2, ואינני יכול להסכים לכל הצעה גבוהה יותר. אולי אסכים גם למשהו בין טבלה 2 לטבלה 3.

א. הרצפלד:

אני מקבל את הדעה שעמדתו של השופט צריכה להיות נעלה ובלתי תלויה. אבל אני חושב שועדת הכספים בזמן האחרון החלה יותר מדי להיענות לתביעות מתביעות שונות - ואין גבול. עלינו לקבוע גבול, ולא לעבור עליו, והגבול צריך להיות כמה שאפשר יותר נמוך. לא אוכל לקבל כל הצעה שתעלה על טבלה 2.

ח. אריאב:

אין וכוונת בנינו על כך שמשכורת השופטים צריכה להיות למעלה ממשכורת הפקידות הגבוהה. השאלה היא: כמה למעלה? בהכירי את המצב התקציבי והפיננסי הקיימים בארץ, ובהתחשב בכל הגורמים, אני מגיע להצעה של טבלה 3, ולא יותר.

ח. למדן:

אני חושבת שבין שופטים אזרחיים לבין דיינים דתיים ישנו הבדל מהותי ואיננו קשור בעניין פרוצדוראלי. אם ישנם מניעים להפלות לטובה שופטים על פני עובדי מדינה אחרים - זה איננו יכול לכלול דיינים. ככל שאנו כוללים - זה יספיע על דרגת המשכורת של השופטים. שופט הדרגת בענינים פליליים, זה ששששש שדן רוצחים ופורצים וגנבים - דברים חמורים ביותר - צריך בצדק להיות בלתי תלוי במאה אחוזים בחייו הכלכליים. ככל שמרחיבים את היריעה - הנימוק הזה נופל. ובכן, לדעתי, אין זו שאלה פרוצדוראלית, אלא יש לדון לגופו של עניין.

ש. דיינ:

כשאנו דנים בשאלה זו, עלינו לשוות לנגד עינינו את המצב הכללי הקיים עתה בארץ, ואיננו יכולים להתעלם מזה. עלינו לדעת שאם נעלה את משכורתם של השופטים, זה בהכרח יגרור אחריו העלאת משכורתם של עובדי השירות המשפטי, ובעקבותיהם שאר עובדי המדינה. אינני רואה כל אפשרות ללכת הלאה מטבלה 2, וזאת הצעתי.

היו"ר י. גורי:

את דעתי אומר בישיבה הבאה ביום פלפליים ג', ואז גם נצביע ונסכם בשאלה זו.

(אח"כ הדיון על מדיניות מסי העקיפין)

הדיון במדיניות מסי העקיפין

היו"ר י. גורלי:

לאחר שיטענו הרצאות מסיחה של
ד"ר סנדלסון וטר גפני, אנו
עוברים עתה לדיון במדיניות מסי העקיפין.

י. גורל:

בהזדמנות זו ברצוני להעלות פקפוקים,
אם צודקת השיטה הכללית של מכס טבן
גבוה בכל המקרים, מכס טבן קבוע בכל זמן, ולא רק בתקופת
מעבר של הקמת ענף חדש של תעשייה בארץ. פה אני מצייין,
כי נדהמתי מאוד כשועדת הכלכלה החליטה פה אחד, שאם קיים
איומה שהוא ענף ייצור בארץ, צריך לבקש להטיל מכס גבוה
על אותו מוצר, אלא לאטור על היבוא של מוצר זה בכלל. טרם
למדנו את הרע שבמדיניות הגנה ובסולוטית; כי פה בעצם
הגנה ובסולוטית? - זוהי פרמטייה מסוימת על חשבון הכלל,
הורדה מעטית של ההכנסה הלאומית, יצירת אולי בה אפשר
יהיה להוריד את היכרותו של הייצור המקומי בלי שום חשש,
ויצירת רקע להקמת קרטלים ומונופולים. אין קרטלים בלי
מכס טבן, מחוץ לקרטלים בינלאומיים, אולם זוהי בעייה
נפרדת.

המכס הקיים היום בארץ משרת כמה
מטרות, מחוץ למטרות הרגילות שמגיעים אליהן ע"י המכס.
המכס מצלנו הפך לדבר שאינו רגיל - לסוג תיקון שער
מטבע, וזה לדעתי דבר חולני ביותר, כאשר הגבול בין שערי
מטבע לבין הכנסות פיסקאליות של המדינה נעשה בלתי ברור
ומסובך. דוגמה קלאסית הווה מס הבטיעות, שבעצם לא היה
מס, אלא תיקון שער מטבע. לאחר יתיקונו את שער המטבע
בצורה ישירה, תיכף ומיד הורידו את המס לדרגה די טבעית
וצנועה. אולם ממשיכה בשיטה זו גם במכס. לאור העובדה
שהשער של 1.80 הפך לשער בלתי טבעי, מעלים את המכס
ללא גבול.

ברור שיש צורך בעידוד מקסימלי של
תוצרת הארץ, גם ע"י טט-טבן. אבל קיימת סכנה של הגזמה,
סכנה שיווצר מצב בו יהיה בתוך הייצור בארץ תמיד להגנה
מקסימלית, או בגלל המחיר, או בגלל האיכות. אשר למחיר,
זהו במידה רבה ענין של מדיניות המטבע, אבל בנוגע לאיכות,
זהו ענין של מניעת כל תחרות.

אני יודע שהדברים אשר אני אומר עתה
אינם רגילים עתה בארץ. כולם נמצאים בלב של בניית
חומות מכס גבוהות ביותר, אבל בסופו של דבר ישנה איזו
שהיא מטה בתיאוריה הליברלית בנוגע למס. אי אפשר לדרוש
מסק חפשי בפנים הארץ, ובאותו זמן לדרוש לאותו מסק לא
רק הגנה, אלא מונופול; לקבוע מחירים - דבר פחות מסוכן -
ולקבוע איכות - דבר הרבה יותר מסוכן, החומר גם תחת
יטודות הייצור המקומי.

ברור שכל המדיניות המסית שלנו היום
עומדת בסימן אינפלציה ובסימן טיפול בסערים, בטופן בלתי ישיר.

אני מדגיש כמין, כי כל עוד לא נתגבר על שיטה של מספר
שערים, ולא נגיע לשער אחד, הרי כל איטובי המכס,
בזורה זו או אחרת, לא יהיו מסיתיים.

נמעתל על שיטה חדשה להתחיל או
עומדים להתחיל בה - ישימת הערכת הסחורות, לא לפי החשבון,
אלא לפי ערך הסחורות בפניה הטרף. גם כפי מבין את הדבר
נכונה, הרי שהיה מסכות לפקיד המכס לקבוע בכל מקרה גם
הסחורה שהובטה טוה בטרף רק את המחיר שהיה נרכשה
בו, או יותר, ושהמחיר הגבוה יותר יכול להיות גם יסוד
להערכה. אני יודע שבמקרה המנדטורי היתה אפשרות כזאת,
אבל היא קיימת קודם כל בכדי למנוע את המקרים של "מדר-
טינוולט" - מקרים יוצאים מן הכלל, אבל מסוד להכרך
זאת לשיטה כוללת, כי היתה בכך טכנה גדולה למסק וכן
לטיטול טוה בכל ענפי המסק.

הטכנה עליה דברתי היתה הרבה יותר
קטנה, הילו היה מנגנון המכס עומד במת על הגובה. אולם,
(וזאת אני טוה רק בוועדה ולא מעל במת הכנסת) יטבם הדים
רבים וטמועות רבות שבין המנגנון הזה עומד על הגובה. אני
יודע שהפקידים הגבוהים במכס - כמו ברוב המשרדים הממשלתיים -
הם בהחלט מסדר, אבל טמועות טונות מגיעות על הפקידים
המסוכים יותר - ולזה יש גם רקע מסויים. מפעם למעם
מתגלה טטוה, מפעם לפעם ישנו טמפט, אבל בדרך כלל הדברים
אינם מתגלים ועוברים עליהם בטמיקה. במקרה אחד או טבים
זו יכולה להיות טתם רכילות, אבל במקרים רבים יש ודאי
מקום לדטגה. המרופה היא רק טחת - טכר אוגן. וטת טבו
נותנים טטכיות כה ראבות לפקיד שמטכורתו היא 150 ל"י
טו - הרי יש בזה טכנה.

אני טובע טת ביטול כל ססי העקיפין
שבין יטירות לגבותם במקור. דרושה בענין זה הרבה זביעות
וגם טומץ לב. טתן דוגמה: עץ. אני מבין טמט מותרות על
עץ אין גובים במקור, כי ישנו עץ לבנייה וישנו עץ להאיטים,
אלא יש צורך לגבות טת סס המותרות טצל כל נגר. במקרה
זה, למשל, טוטב כבר להתיל סט גם על עץ לבנייה (דבר טאינו
טוב בדרך כלל), להקטין טת כל המס ולגבותו במקור בטעת
היטו. בכל מקרה טאין ברירה, אלא גבייה וטומה מפורזת,
במס עקיפין, צריך לוותר על המס. עלינו לדעת כי
דטורליזציה טתחילה בקטנות ובטצב קל, אבל בדרך כלל היא
טתפתחת והולכת.

במסך כל הזמן במסך הוכוח היטן-נוטן
בין מצדדי ססי עקיפין לבין מצדדי ססיה יטירים, וטיטו
של הוכוח היה בדיוק לפני 110 יטניה במנגליה. היתה קיימת
טז שיטה סס-הכנסה טלע עלהה בטלבים הגבוהים ביותר על
10%, ובטותו זמן היה טוטל מכס ככד טמד על חטה - על לחס.
טז זו היתה בטמט מלחמה בעד קידמה ובעד צדק טוציטלי.
אבל טבו היטבו עומדים גיטו בפני בעייה זו בכללותה.
אינוי רוטה לדבר עתה על הנקודה, טת גם טצלבו קיים
היטו מס על לחס, כי זוהי בעייה טארת לגמרי. אני רוטה
לדבר עכטיו על עקרונות.

הטבלאות שקבלנו עד עתה טוקדטות כולן
לאנליזה הכללית: יחס ססי עקיפין למסיה היטירים. אני
רוטה בכך רצון לענות על המענה היטודית, היטודית.

ר.ט.

של הסתירה בין מס עקיפין לבין מס-ההכנסה, שגודל מהם
הוא צורך ופרוגרטיבי וכל מס העקיפין הח רעים ואנטי-
דמוקרטיים ואנטי-עמטיים. אני חושב שהתשובה מוכרחה
להיות לא רק במספרים האלה, אלא קודם כל באנליזה
יסודית; - מה באמצע המאה ה-20 מול המצב שהיה באמצע
המאה ה-19: האופי הסוציאלי של המסים הישירים מצד
אחד ושל מס עקיפין מצד שני, אני טוען שמחוץ לבעיית
שערים וכד', יש אופי לגמרי אחר לדברים אלה.

היו"ר י. גורי: לפי דעתך, מה היה המסקל של מס העקיפין
שניהלנו במשך שנים-שלוש השנים האחרונות,
על מנת יוקר החיים?

י. בדר: לדעתי, מדיניות האוצר בנוגע למסי
עקיפין הייתה חלוץ ההתיקרות בטובת ים
האחרונות. אינני מדבר על התקומה שקדמה לזה, כי בזמן
אינפלציה כל מס הוא פיקטיבי. אני יודע שבין הפקידות
הגבוהה ישנן טענות רבות נגד האדמיניסטרציה של מס-
ההכנסה שהייתה קיימת עד שנת 1951 ותחילת 1952 - לפי
דעתי טענות בלתי צודקות ביותר, כי בזמן אינפלציה
אפילו האדמיניסטרציה המטוכללת ביותר לא תוכל אף-פעם
לעמוד במירוץ בין המחירים לבין המסים. מסים יש בהם
בכל זאת איזה אלמנט נוקשה; אי אפשר לטנות מסים לפי
תוספת יוקר ולא לפי שערי "רח" לילינבלום". כל המסים
היו מוכרחים להיכשל בתקופה הזאת. אולם אני מדבר על
השפתיים האחרונות. ובתקופה אחרונה זו אני רואה
פרדוקס: כל מה שלא נעשה, מתוך חוסר יכולת, באותו זמן
שהיה כדאי לעשות, בזמן האינפלציה - התחילו לעשות
באפזון יתר בתקופת הדפלציה. מבחינה כלכלית - זהו הרס.

היו"ר י. גורי: כלומר מזה שימט חלוץ, גם אם לא הורה
מסקל כבוד (כסלעצמו).

י. בדר: קודם כל זה שימט חלוץ; זה היה סימן;
ההתיקרות התקדמה לפי אותם צווים של
מכט, בלו ומס-טותרות. היא התחרתה בהצלחה רבה בהיטגים
של חיל החלוץ, היא התקדמה בטורים גדולים, טורייגים -
אולם תמיד אחרי חיל החלוץ.

המירוץ הזה בין הממציט הפיסקאליים
לבין תוצאות ההתיקרות הוא אבוד מראש לאוצר המדינה
ולתקציב, ולא כל כך חשוב מהו הגורם הראטון. כל זמן
שקיים המירוץ הזה, מצד אחד האוצר מוכרח להגדיל את
הכנסותיו למען תקציב הפיתוח והתקציב השוטף, ומצד שני
ההתיקרות; וההתיקרות הזאת לוחצת שוב על האוצר שיגדיל
יותר את הכנסותיו.

כל זמן שלא ייעשה מאמץ כולל ותקיף
ליצור מצב של יציבות, לפחות לחדש חדשיים, להפסיק את
המירוץ הזה - כל ממציט של האוצר, לטוב.

ועדת הכספים
16.2.54

הדיון במדיניות סטי העקיפין

ד.ט.

יכולים אתם לשמול אותי, האם התכנית
הכלכלית החדשה לא היתה מטמץ כולל כזה, ואני מענה לכם
בציטטה מדבריו של אוסקר גאס: „תכניתו של הורוביץ -
כפי שתוקנה על-ידי אזור המדינה.
ברגע שהתכנית הזאת נתקבלה - היא תיכף וטיד נהרסה.
דבר אחד ברור: כל בקודה נוטפת בתוספת היוקר -
פירושה הורדת רמת-החיים.

(המטף הישיבה - רטטה שה)

ל. בנור:

הבעיה היא גם להעדיף פרוצס מסויך אל הורדה רמת הניזון על ידי קיום הניזון תוספת היוקר, או יסוטה להציג מטרה זו בזמן קצר יותר.

קודם כל ברצוני להציע ליוזר להביא את כל החקונים בים המזרחי, המכס והגלו, דק פעם או פעמיים בנה. מדיניות הניזון אוגרו לנו כבר 16 ארוס לאיסור. מבחינה פסיכולוגית המדיניות המורדת הרבה יותר את ההעליות בעלות בכל שבוע או שבועיים, משיר את הן בעלות פעם או פעמיים בנה.

לפיכך, מני מניע שמכס מגן ייקבע להגנת תעליות חדידות, קודם כל.

שלישית, מני מניע להנהלת המכס לזלענות יותר מדי מכספרימנטים בגמישות ההערכות. חוקי המכס חייבים להיות פשוטים וברורים.

רביעית, מני מניע שיונהג מכס "גדול" בלבד.

ש. בנור:

ד"ר מנדלסון ניסה להוכיח את צדקת המדיניות הפיסקלית של המוצר, מנקודת היקפה סוציאלית. עוד שמוד על המידה בה הצליח להוכיח זאת, אולם לדעתי מורגש הן בהרחאתו של ד"ר מנדלסון והן במדיניות הפיסקלית של המוצר בכלל, חוסר התאמה לנסודת ההקפה הכלכלית, ולפי דעתי חשיבותה הסוציאלית גדולה הרבה יותר מזו שבעמדתו הנוכחית של המוצר. אין ספק כי המדיניות הפיסקלית של המוצר קובעת במידה רבה מה שאת כלכלת הארץ ואת רמת חיו של האזרח. התאמה הרמונית בקביעת מדיניות זו צריכה להיות התאמה להטעם הכלכלית של המסים.

ד"ר מנדלסון השתדל מעד להוכיח כי לפחות 50% מהכנסות המסים מקורם במסים ישירים; האם זה טובה מה? אילו היינו מאלימים להכיל את הייצור שלנו, את העושר הלאומי, יכולות היו ההכנסות מן המסים הישירים לעלות במידה רבה מעד מבלי לטנות את חוקי המסים הקיימים. הם היו יכולים להיות הרבה יותר מ-50%, מבלי להטיל על האוכלוסיה שיעורי מס גבוהים יותר אלא להיפך. זאת אפשר להציג את המטרה של הגדלת הייצור ועל ידי כך הגדלת ההכנסה הלאומית, בדרך של הורדת שיעורי המס הישיר (זכר הנראה כאילו נכמי-סוציאלי במחומיהם של אנשי האוצר) היינו יכולים לעשות יחד עם זה עוד טובות על ידי הורדת שיעורי המס. האחרון שמהווים המסים הישירים בהכנסות המוצר תלוי רחוק כל בהכנסה הלאומית, ולא במספרים שלה שמינם יומרים לנו מטומה בסוגן זה. לתכן יאמננה המסים הקיים בארץ הזאת, המס האנטי-סוציאלי ביותר הוא מס ההכנסה, כי הוא ולו מטי העקיפין מהווה את העול הכבד ביותר על הניזון העניות של האוכלוסיה. מעורר כך מני יומע תמיד בדעה רבה כאשר אנשי האוצר מדברים על דיסטריבוציה סוציאלית של המסים בתוך מטרה עיקרית ובכלל אינם מייחסים חשיבות לצד הכלכלי במדיניות.

ענה מעגור לענין מסי העקיפין,
המחירים למעשה את הנושא הברון כאן. במדינות מודרניות
ממלא המכס במידה קטנה מאד תפקיד פיסקאלי, אם כי הכנסות
המכס יכולות להיות סעיף מרכזי מאד בהכנסות המדינה. ד"ר
מנדלסון מנסה להסביר כי הוא מתחשב בנמוקים כלכליים,
אך למעשה אין זה כך. אצלנו קיימת דאגה אחת בלבד:
כיצור צרכיו של האוצר, ובמידה ואלה גדלים מטלים מכס
נוסף. אם השפעתו של מכס נוסף זה תהיה חיובית או שלילית
מבחינה כלכלית, זהו שיקול שני במעלה; העיקר הוא מאימת
מקור הכנסה נוסף.

המכס אצלנו אינו מטמם בתפקיד
זה בלבד, ולא גם לכל מיני תפקידים אחרים. בין השאר
הוא מטמם מכשיר להשוותה שערות. היה זמן שהשער נקבע
בלירה אחת לדולאר. מטרה המטרה והתעשייה חשב שהדבר אינו
בסדר, והחיל מימי יתר על מצרכים מסויימים. כאשר התברר
שהגביה אינה יעילה, הפכו את המסי היתר למכס, ועל ידי
כך עשו שינוי עקרוני חשוב מאד. ראשית כל הטילו את
מסי היתר - שהיו מוגבלים למצרכים מסויימים - על חומרי
גלם המעמסים גם לייצורם של מצרכים נוספים. מכס הוא דבר
קבוע ולא הסדר מרעי. כיום מעלים מכס זה ב-80% עם שינוי
השער, גם על אותם מצרכים שהוטל עליהם אותה שעה לשלם
מס יתר מעום שנקבו בשער של לירה אחת לדולאר. אין זה
תפקידו של המכס להשוות שערות.

בענין מכס המגן לתוצרת הארץ,
אני מסכים עם דברי ד"ר בדר. בודני אינני חשוד בחוסר
תמיכה בתוצרת הארץ, אולם יש גבול לכל דבר. בוועדת הכלכלה
התקיים דיון על גבול מכס המגן שיש לתת לייצור המקומי,
והוגעו דעות כי יש לקבוע את הגבול בארבע, או בפילו
שמונה לירות לדולאר. המכס מוטל כמובן על המצרך כולו, אך
תוצרת הארץ היא רק העבודה שאנו מנסים לחסר הגלם.
בממוצע מכילים המוצרים המיוצרים בארץ 60% חומר גלמי
ו-40% עבודה מקומית. אם להביא בחשבון כי מכס המגן
ניתן למעשה רק על אותם 40%, הרי שהוא מהווה 200%
עד 400%. יש לשים גבול לזאת, כי מכס המגן הוא במידה
ידועה גורם להורדת הסטנדרט שבאיכות הייצור שלנו.

הינ"ר י. גורני:
האם לדעתך אין זה הכרחי, מאחר
שעדיין כושר הייצור בארץ
מפגר עדיין מכל הנחינות לעומת הייצור בחו"ל?

ע. בן ראובן:
אילו יעילותו של המסק שלנו
הייתה מגיעה לדרגת היעילות
של המסק העולמי, לא היינו זקוקים כלל למכסי מגן. אך
הואיל והמכס איננו כזה, צריך להגן על הייצור המקומי.
אני מסוגן תומך בזאת, אולם צריך לדעת מהו הגבול שאם
עובדים אותו, לא כדאי לנו לייצר מצרך זה בייצור מקומי.
אני מאשים את האוצר בזאת, שמטווח מגמה פיסקאלית, שהיא
מגמת העיקרית, הוא בא להצדיק מכס מגן מופרז.

אני ממלא עד"ר מנדלסון מעריך את הישגות המדיניות הפיסקלית על יוקר המחיה בעתליה האחרונות, רק ב-10 מתוך 110 הנקודות בהם עלה האינדקס בתקופה זו. יתכן שבאופן סטטיסטי מגיעים למספר כזה, אולם אין לי ספק המדיניות הפיסקלית של הממשלה הישגה על יוקר המחיה במידה הרבה יותר גדולה מזה. אוקטובר 1951. על נסכח כי בתקופה זו העברנו במידה לא קטנה את שינויי הסער שחלו בתקופה זו, דרך מסי עקיפין. נקודה זו בלבד הישגה ודאי במידה נכרת על יוקר החיים.

אני מסכים לדעתו של ד"ר בדר בקשר להישגות הפסיכולוגיות של ה ינויים המסטידיים, היומ-יומיים כמעט. יום-יום מחילים מס חדש או מלנים מס קיים, יום כי בי מחיים שונים, עד כי אנשים אינם יכולים עוד להתמצא בענויים אלה. אני מצטער שאין באפשרותי להעריך את ההשפעה האמיתית, אולם אני בטוח שהערכה של ד"ר מנדלסון נופלת בהרבה מן המצב העובדתי.

אטר לבלו, מס מותרות ומס מסוייג, דעתי היא שבה פעם מסים אלה צומצם הקף הייצור התע ייתי במידה רבה. אם אינני טועה, אינדקס התעסוקה התעשייתית לא עלה במידך ענתיים אלה, אם כי נפתחו מפעלים חדשים רבים והופעלו המכוונות לקנינו ממלוח הבנק ליצוי ויבוא.

אחת המטרות של המדיניות הכלכלית החדשה שהוכרזה בפברואר 1952, הייתה הורדת רמת החיים.

י. בדר:
מטרת התכנית הכלכלית החדשה הייתה ביחוק מקורות הפרנסה שאינם מבוססים על הכנסה של מס. אלא על זרמי ועל קרנות.

ט. בן ראובן:
אחת ממטרות התכנית הייתה לחסוך ביבוא חומרי גלם על ידי צמצום המצרכים בטורים סוגמרים, ובתוצאה מכך - הורדת רמת החיים. זוהי מטרה נכונה, ואני חושב שהיתה מוצדקת. הענין הוא בכך, צרכי הממשלה לא הופחתו אף הם, לפחות באופן מקביל להורדה רמת החיים של האוכלוסייה. צרכי הממשלה המליכו לעלות למרות הצמצום המלאכותי והיה יצוי ומכוון לגבי צרכי האוכלוסייה. התוצאה מסב זה הייתה שהמדיניות הפיסקלית - היא הצנור לשיבת המקורות לכיסוי צרכי הממשלה מתוך המסך - נטשה את המטרה של הגרמת המסך על ידי צמצום הח דוכת, מאחר שבו בזמן הייתה נאלצת לאזן צרכים הולכים וגדלים של הממשלה. ומעום אלא צומצמו צרכי הממשלה, לא צומצמו במידה מספקת גם צרכי האזרחים. אמנם בתקציב החדש ניכר מאמץ לצמצם באופן דיאלי ורציני את צרכי הממשלה, אולם לגבי התקציבים הקודמים אי אפשר לומר טבעה מאמץ רציני בריוון זה. כתוצאה מן המדיניות הפיסקלית המופרזת, חל צמצום למעלה מן הדרוש במסח הייצור. מס המותרות והמס המסוייג מצמינים במידה נכרת את הייצור. על ידי כך גובר חוסר העבודה והממשלה נזקקת לאמצעים גדולים עוד

יותר כדי לסייע לחוסר העבודה, וחוזר חלילה. אני רואה
היום במסי העסיפין גורם רציני ביותר להקטנת יעילות
המסך וצמצום ההכנסה הלאומית.

אם לחזור לרגע לענין המכס,
הרי בר וני להוסיף לדברי ד"ר בדר על קביעת שיעור
המכס לפי הערכה או לפי קבלות, שבניגוד למצב שהיה
קיים בזמן המנדט, מטמטת היום הקבלה גם הוכחה לצורך
קבלת המסבוע הזר. כיום זקוק היבואן לחטבונות מוסמכים
בטעה שהוא מביא את הסחורה. לדעתי צריכות הקבלות
להמטיך להיות את היסוד המקובל בהערכת המכס.

נוסף להטלאותיו של ד"ר בדר,
אני רואה לומר כי על המכס למלא תפקיד של מכס ולא
יותר. מנהל המכס צריך לטוב לקבל על עצמו מילוי
תפקידים נוספים באמצעות העריף המכס, כי אחרת נגיע
לחוצאות מאד לא רצויות בטוח זה.

כן אני חושב כי יש צורך ברביזיה
של שיעורי מס המותרות והמס המטוייג. אני מציע לקבוע
בחוק, לפעם או פעמיים בשנה חוגג לוועדת הכספים רשימת
המצרכים שעליהם הוטל מס מותרות ומס מטוייג. אני מציע
שמטרת האוצר יגיע לנו רשימה מלאה של מצרכים אלה ושל
שיעורי המס החלים עליהם, ונבדוק במיזו מידה הולמת
רשימה זו את צרכי המסך.

ק. לונז:
אני מערעך על מסקנתו של חבר
הכנסת בז'ראנו, כאילו המדיניות
הפיסקאלית של הממשלה היא שקבעה את נחילותנו במס
הייצור. פעלו כגון גורמים רבים.

המדיניות הפיסקאלית של הממשלה
שאפה לשאוב מסך מן היבוא על מנת לכסות את הוצאות שרותי
המדינה, ולא שמעתי היעה כיצד לקיים שרותים אלה בדרך
אחרת, עד אשר יגיע הייצור שלנו לרמה כזאת שאפשר יהיה
לכסות את ההוצאות על ידי הטלת מסים קטנים בלבד.

מאידך, ידוע לנו כי ישנו גם תקציב
פיתוח, המזרים מסך לייצור. בעיות יצירת הוסיס לייצור
הן לדעתי בטוח שונה. אנו מנותקים מאוצרות גלם. לעת עתה
לא מצאנו אפשרות לספק בכחות עצמנו את האיוד הדרוש לנו,
ואנו מביאים את הכל מן החוץ. לא הגענו למוטחיות מספקת,
הן מבחינת היכולות ל הנהלת עניני הייצור, והן מבחינת
פירון העבודה ורמת המוטחיות של הפועלים. לא רצינו
להגיע ולא הגענו לאותה רמת היים ירודה שעליה נבנות
העטיות בייצור ידועות, כגון ביטן. בין הגורמים האטובים
הללו, הגורם אותו ראה חבר הכנסת בז'ראנו הוא הפחית
במעלה.

נכנסנו לטיב של ערעור טווי המסקל,
והינא הינא כיצד עלינו להתייצב יוב על רגלינו. בחרנו
בדרך של החיצבות בתהליך ממויך על ידי הגרמה ממוטכת.
יתכן שכאן נעטחה טעות וכי דיבלוטציה כתהליך ממויך
מינה יכולה להניא להגרמה. מיני בקיא בעיה אם אפשר
ללכת בדרך של דיבלוטציה כתהליך מתמיד במיך שנים.

תהליך זה הביא קחם כל לרך, שחלק מן האוכלוסיה מגדיל
מדי פעם את הימיעים שבדינו. כל יבוי שערים וכל
העלאת מסי עקיפין נוחת בידי מחזיקי סחורות חלק מאותן
הכנסות יצריכות היו להגיע למחטלה בצורת מס או תשלום
שער גבוה יותר. על ידי כך נוצר מפע של ימיעים כמפיים
בידי חלק אחד של האוכלוסיה, הגוה ללא ספק למידה ידועה
של אינפליציה.

ד"ר מנדלסון אמר כי מסי העקיפין
גרמו לעליית האינדקס ב-10 נקודות, ויילו היבוי השערים
ה פיע ב-35 נקודות.

ד"ר מנדלסון:
יבוי מני היבויים בקטר להטפעת
עיבוי השערים: לפי הישוב אחד
הוא גרמו לעליה ב-25 נקודות, ויילו לפי הישוב אחד העלו
את האינדקס ב-30-32 נקודות.

ק. לונ:
תשלום מסי היבוי וכן גם המכס,
היה מטולב מאד. מ סיבוי השערים.
לכן מני שוקל מה היו הגורמים שגרמו במשך שנתיים אלה
להוספת 70 הנקודות הנוספות לאינדקס המחיה. הדי בתקופה
זו היה בכל זאת פיקוח על המירמי. כמוצאה ממדיניות צמצום
האשראי לא הודפסו שטרות יבוי ושאבנו נספים מן הישוב,
הן בצורת מסיים יצירים ועקיפיים והן בצורת מלוות. מני סבור
שגם הגורמים להעלאת שער נקודות האינדקס הם מוצאה
של העלאת המכס והשערים, שהביאה בעקבותיה מגוונות ועליית
המחירים וכתוצאה מכך עליית האינדקס.

מני סבור שיש לקבל את קיום
תוספת היוקר כעובדה, והמטלה יריכה לכיוון את מדיניותה
לאור עובדה זו. ישנה עובדה שיבור הפועלים יגן על
רמת המיים שלו, ויש לקבל עובדה זו כמות שהיא ולכוון
את המדיניות לאורה. עובדה זו צריכה להשפיע גם על קביעת
השבויים המונטרניים. מני יודע כי אפשרות ההבראה מויה
בטוח הייצור, יולם גם למדיניות המטבע (השערים והמכס)
ישנה השפעה. מני סבור שהגענו לנקודה בה צריכה המדינה
לקבוע שער למטבע ולהגן על יציבותו על ידי מדיניותה
הפיסקלית והמונטארית.

ח. רובין:
האם לדעתך יש לייצב שער גבוה
או בסוף מן השער הנוכחי?

ק. לונ:
זוהי שאלה אחרת; כעת קיים שער
של 1.8 לירות לדולאר.

מסי העקיפין הנהוגים מפלנו הם
באמת פרוגרטיביים, לא רק טפאת אופן הרכבם, אלא גם מטרתם
שהם חוזרים אל הפועל בדרך של תוספת יוקר, במידה והמסיים
הומלו על מצרכים חיוניים. אולם צריך להכיר גקיום הנביעה
של ערך הקניה של הלירה, כי הוא קובע למעשה את שער המטבע
שלנו. לגבי ערך הלירה ישנה השפעה שלילית גם להעלאת

היעדר והעלאת מסי עקיפין על סחרכים בלתי חיוניים, שאינם
מיישעים על עליית האינדיקס. אני חושב כי הגענו לנקודה
טובה מוררית לייצב את הלירה.

בריוני לטאול מהי מידת ההשפעה של
מחיר הבנזין על האינדיקס. ידוע לי כי מכונות מים
ואוטובוסים עובדים עכשיו בדרך כלל על סוגי דלק אחרים,
וכמעט רק המכוניות הפרטיות מתמעות בבנזין.

אני רואה כי חלק ירידה גדולה
בתצרוכת הדיזל וירג'יניה, כי על סיגוליות אלו חל הבלו
הגבוה ביותר. אם צומצמה התצרוכת, פחת גם המסוקט הפיסקאלי,
ואז מתעוררת השאלה מהי כוונת הדבר: אם הכוונה היא
לקמן במטבע זר, הרי יש הצדקה למדיניות זו; אך אם אין
זו הכוונה, איני יודע מה הושג על ידי צמצום התצרוכת.

האם אין מושג לטבות את סדרי
פטור המכס של הסחורות המונחות על ידי מוסדות? האם
לא כדאי לחשוב על בני ל הפטור מאחר שסחורות אלו מגיעות
בצורות טובות לשוק החופשי? אני חושב כי יש הצדקה לביטול
הפטור מפילו לגבי המסללה עצמה. על ידי כך יהיו התקציבים
דינאמיים, וגם המסללה לא תפסיד. יש לעשות רביזיה של כל
המוסדות שבהם פטור זה, ובמידה ויש הצדקה לתמיכה בהם,
יש להעביר להם תמיכה זו באופן ישיר.

לבסוף אני רוצה לטאול מהי סיבת
צמצום היריכה ביין. אנו גובים על צריכה גדולה,
בוטעים כרמים, מסקיעים המסים רבים ולא זו בלבד שאין
כל התחנות בייצוא היין, אלא גם היריכה המקומית פחתה
אף על פי שלגבי מידך זה לא הלה המייקרות גדולה כל כך.
יש לבדוק את הגורמים לטוב זה, על מנת להתאים את הפעולות
הכלכליות הקשורות בענף זה.

ד"ר מנדלסון:
בראש וראשונה אני רוצה להזיע תודה
במסי, בייחוד של מר גפני וגם כל
חברי במועד. זוהי בעצם הפעם הראשונה שוועדת הכספים בכנסת
השניה דנה יחד איתנו בקווי יסוד של המדיניות הפיסקאלית
ואחרי הוועדה מטדלים לא לראות כל ענין נפרד, אלא במסגרת
כל המדיניות הפיסקאלית, המובטחת והכלכלית.

אני חייב להתחיל באמרי שאני מקבל
כמעט את כל ההצעות. אני מוכן לקבל את דעתו של חבר הכנסת
בוז ראנו שעל המכס למלא את המטרה המיועדת לו בלבד ואין
לערבב את המכס עם שינויי שערים ועם מסי יתר. כן אני
מסכים לדעתו שאין להטריז במכס מגן. מר גפני ואנכי
הסתתפנו בדיון שהתקיים בוועדת הכלכלה, והיינו צריכים
לשכנע את חברי הוועדה כי מעות מחטבתית היא גם מגיעים
לתביעה של ארבע או חמש לירות בחישובי מכס המגן. המכס
קבל הוראה מסדר המסחר והמעשיה שיש לקבוע ממש מגן על
בסיס של 2,5 לירות לכל ענף. האויר מסרב לקבל דעה זו,
ואוטר שיש לקבוע את מכס המגן בהתאם לתנאים שבכל מקרה
ומקרה. אין כל טעם במפתח אחיד, ללא שיקול חלקו של הערך המוסף
וללא התחשבות בהיותו של המפעל מפעל חדש או מפעל
מבוסס המסוגל להתחרות וכו'. אני מקבל את דעתו של חבר
הכנסת בדר, האומר כי יש ללכת עד כמה שאפשר למקור. אנו
נוהגים לפי עקרון זה, אך עד לגבול מסויים: לא להטיל

מכס בריזו צורה שהיה על חומר גלם או על מצרך חצי מוגמר.
אנו נוכל כמובן לזנוח חובות זר, אם תיקבל החלטה
לא להטיל מכס על רדינו ועל פריג' ידר, אלא על פלדה ועל
חומרים, מבלי להסתעב את המס גם למטרה החירובית ביותר
או למטרות שונות אחרות.

זני מוכן להסכים עם חבר הכנסת
בז' ראנו ימס הכנסה בעיבודיה די גבוהים ירול להיות לגבי
מקילי מכר בינוני ולגבי המעיד הגינוני הקסן, יותר
רגרסיבי מאשר מסי העקיפין. אולם מכיון שזהו המאב, צריכים
היזנו לגבות את מסי העקיפין לנו בצורה זו, על האבטורד
שיטנו בהטלת המס הגבוה על סיגרות וירג' יניה. זני מצטער
מאד שלא הילחנו לברר את העובדות; זו היתה אחת מהמטרותיו
של תזכיר זה. יוגשו עוד תזכירים וחומר נוסף, וזני מקווה
כי בעוד שבועיים תוגש לחברי הוועדה חוברת בסמינטייל אשר
תבהיר את כל התמנה.

האוצר מתנגד לערבב את ענין היערים
עם מימי הימר. כדי למיין את גביית מיסי הימר, צרפו בחלקם
למרט. זני מסכים עם חבר הכנסת בז' ראנו שיש לרמות את כל
התמונה וארין למנוע שבמעיף אחד חיוב תחול על ידי המכס
זינו הוזלה על ידי שינוי הטעו של הלירה. כך, למשל, זנו
מתכוונים להפחית את שיעורי המכס על ניח עתון מ-28% ל-20%
או אפילו 15%, אולם זנו חוששים שבעל בית החרושת לניר
בחדרה יגוש בטענה שהובנה לו להטיל מכס מגן.

זני רוכה לחזור ולהדגיש כי
המדיניות הפיסקאלית לא היתה לה גורם עיקרי ואף לא גורם
ניכר בגל ההתייקרות, או כפי שכתב כאן "התאמת המחירים
לשער החדש".

זני מקבל כמקסימום את דברי חבר
הכנסת לוז, התפקיד העיקרי העומד בפנינו הוא ליצוב השער
על ידי ייצוב המחירים וייצוב המטבע. אולם הדור לא יושג
לא קרבנות. הטל מהכרזת המדיניות הכלכלית החדשה, עלינו
לפנות במסך שבה מסמך מהטימלי לריסון עצמי כדי לא להכניס
שבויים במערכת המחירים או בהוצאות הייצור על ידי גורם
פיסקאלי נוסף. בין הגורמים הפיסקאליים אין הבדל בין בול
דמר, מחיר ילפון או כרטיס אוניווס; כל אלה כלולים גם כן
בקולוציות בריזו אורה היא. הוכחה לכך היא, שהיה פיגור
גדול מאד בהכנסות הרזיליות של האוצר, עם כל הקפידות הגדולות
באינדקס. זהו שורש הקשיים הכספיים של האוצר. חבר הכנסת
בז' ראנו מוסר כי היעות היתה בכך שלא נעשה צמצום רדיקאלי
במקליב. זני חושב כי חבר הכנסת בז' ראנו יודע היטב עד
כמה קשה לעיות צמצום כזה גבת אחת; זה חייב להיעשות ביזרת
תהליך.

י. בדר:
בירול כל טובמידה מעלה את האינדקס,
אם במישורין ואם בעקיפין. כיצד

אתה מעריך הנפעה זו?

ד"ר מנדלסון:

הסטטיסטיקאים ערו חיטוב, שיש
יוחלט לכול אחת רל הסטטיסטיקות
בבת אחת, יעלה האינדוס 18-20 נקודות. כל קרבן
שהתקציב החדש תובע מן המוכלוסיה בא למלא תפקיד אחד;
למנוע הילאה זו כדי להגיע ליישוב ולהפטרות של הגנת הטער.

א. ציזלינג:

האם אפשר לדעת מה היו הגורמים
לעליית שאר נקודות האינדוס?

ד"ר מנדלסון:

אי אפשר לעשות חיטוב מדוייק בכמה
היפיעה העלאת מחירי הבולים או
הילפון. אפשר לומר כי מחיר הבולים יזינו מט אלא
תילום עבור לירות; הוא הדבר לגבי הילפון. מנידן, אפשר גם
לומר שזהו מט. הרכבת עובדת בהפסד, הנמל כמעט וזינו מכנסט
רווחים, ואילו הדואר, לומר כל ההסקעות הגדולות שנעשו בו,
מכניס עודפים שזיננו עולים על 1-1,5 מליון לירות לשנה.

זני מנקט את חנרי ועדת הכספים
להכיר בעוונות. יתכן שעזינו שגיאות; יתכן שצדין היה
לתת לקופת המדינה להגיע למצב בו בתזנות כעז עיריות
אחדות, ועל ידי כך להגיע לקמוצים ולהסכון סכטימלי.
זני מקווה שהמדינה מה היו סגורתינו ומדיניות מטי העקיפין
והמכס, וזני חושב כי לגבי המכס הייתה גהחלטת אי-הגנה מאדו
של אבר הכנסת בז'רנו, כייר הגיע להסקנה שיש כיום גמנט
אלמנט פינקאלי המייקר את הוצאות הייצור בענפים היווניים.
אמרנו בגלוי שזינו מעוניינים להגיל על סוכר מרט פימקאלי
בשיעור 250 ו-400 לירות; לעומת זאת על כותבה ועל שאר חמרי
ייצור, קבענו פינוריה מוטימליים.

זני רואה לטרנע את הוועדה כי
פועלים בהכס זני ולמנטיים: הגנה לייצור המקומי וצמצום
תצרוכת המותרות. זני חושב כי שניהם די מואדקים. ציוד
פמוד בטלל סמוט ואילו על חומרים היווניים ועל חמרי גלם טוטל
מכס בשיעור סמלי בלוד.

אטר לדברי אבר הכנסת לרוז על
תהליך הדיבלואציה, עלי להעיר כי בארנו מראש בדרך
הדיבלואציה הדרגתית, מוט לרצינו למנוע זעזועים כבדים
מדי. מטיבה זו אנו נימצים גם להתזים את סעיפי ההכנסות
באופן הדרגתי לשטר השמיתי ולמצב המייאזתי.

זני מקווה כי לקראת ישיבת הוועדה
בשנוע הבא יוכל להכין את המשובות לרל השאלות ולהמציא
את כל החומר שהתחייבנו להגיא.

היטיבה נועלה בשעה 13.30